

ШҮҮХИЙН ШИЙДВЭРИЙН ХУРААНГУЙ (Эрүүгийн хэрэг¹)

ХОР УРШГИЙГ ХҮСЭЭГҮЙ, УЧРАХГҮЙ ГЭЖ ХӨНГӨМСГӨӨР НАЙДСАН ҮЙЛДЭЛ БОЛГООМЖГҮЙ ГЭМТ ХЭРЭГТ ХАМААРНА

САНАМЖ: Энэхүү хураангуй нь шүүхийн шийдвэрийг орлохгүй ба хууль хэрэглээний нэгдмэл байдлыг тогтооход дэмжлэг үзүүлэх, шүүхийн шийдвэрийн үндэслэлийг сурталчлах болон иргэд, олон нийтийн эрх зүйн мэдлэгт зориулсан бөгөөд хураангуйд ашигласан шийдвэр нь хяналтын шатны шүүхийн тогтоол болно.

Шүүхийн шийдвэрийн дугаар: 2026/ХШТ/75

Шүүхийн шийдвэрийн огноо: 2026 оны 06 дугаар сарын 24-ний өдөр

Шийдвэрийн төлөв: Анхан шатны шүүхийн шийтгэх тогтоол, давж заалдах шатны шүүхийн магадлалд өөрчлөлт оруулж шийдвэрлэсэн.

ХЭРГИЙН ТУХАЙ ТОВЧ

Шүүгдэгч нь тээврийн хэрэгслийг жолоодон явахдаа хохирогчийг тээврийн хэрэгслийн хаалганы бариулаас барьж байгааг мэдсээр байж тээврийн хэрэгслээ хөдөлгөн, түүнийг чирж, эрүүл мэндэд нь хүнд хохирол санаатай учруулсан гэмт хэрэгт холбогджээ.

ХУУЛЬ ХЭРЭГЛЭЭ, ШҮҮХИЙН ШИЙДВЭР

- Анхан шатны шүүхээс** шүүгдэгчийг хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол санаатай учруулсан гэм буруутайд тооцож, Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 11.1 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэг² зааснаар 10,000 нэгжтэй тэнцэх хэмжээний буюу 10,000,000 төгрөгөөр торгох ял оногдуулсан.
- Давж заалдах шатны шүүхээс** анхан шатны шүүхийн шийтгэх тогтоолыг хэвээр үлдээж шийдвэрлэсэн.
- Хяналтын шатны шүүхэд шүүгдэгчийн өмгөөлөгчийн гаргасан гомдолд** “...Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 11.1 дүгээр зүйлд заасан гэмт хэрэг нь 11.3 дугаар зүйлд заасан гэмт хэргээс гэмт этгээдийн субъектив талын шинжээрээ ялгагддаг. Хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол болгоомжгүйгээр учруулах гэмт хэргийг “Хууль, түүнд нийцүүлэн гаргасан захиргааны хэм хэмжээний акт, хэлцлээр хүлээсэн үүргээ биелүүлээгүй, эсхүл бусад болгоомжгүй үйлдэл, эс үйлдэхүйн улмаас” үйлдэх боломжтой талаар хууль тогтоогчоос тогтоосон байна. Шүүгдэгч нь хохирогчийг машины хаалганы бариулаас барьж байгааг мэдсээр байж, тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөнийг эхлүүлэх нь хууль бус гэдгийг ухамсарласан боловч хохирол учруулахгүй байж чадна гэдэг итгэлээр уг үйлдэлдээ хандсан байх боломжтой тул хэргийн зүйлчлэлийг Эрүүгийн

¹ Шүүхийн шийдвэрийг бүрэн эхээр нь үзэх холбоос:

https://shuukh.mn/single_case/3880?bb=1&court_cat=2&daterange=2026%2F01%2F01+-2026%2F07%2F23+&id=3

² Эрүүгийн хууль (2015)-ийн 11.1 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэг “Хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол санаатай учруулсан бол арван мянган нэгжээс дөчин мянган нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл хоёр жилээс найман жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.”

хуулийн тусгай ангийн 11.3 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэг болгон өөрчилж, уг зүйлд заасан эрүүгийн хариуцлага оногдуулж өгнө үү” гэв.

4. **Хяналтын шатны шүүхээс** Эрүүгийн хуулийн тусгай ангид хуульчилсан нийгэмд аюултай үйлдлийг тодорхойлсон хэм хэмжээний **объектив, субъектив шинжүүдийг нэгэн зэрэг хангасан үйлдлийг гэмт хэрэгт тооцдог**. Гэмт хэргийн субъектив талын шинжийг зайлшгүй байх болон нэмэгдэл гэсэн хоёр хэсэгт ангилж, гэм буруугийн санаатай болон болгоомжгүй хэлбэрийг зайлшгүй шинжид хамааруулдаг бол нэмэгдэл шинжид сэдэлт, зорилгыг багтаана.(48)³
5. Субъект хэргийг үйлдэхдээ аливаа гэмт санаа агуулсан буюу **санаатайгаар үйлдсэн тохиолдолд хэргийн нөхцөл байдлыг ухамсарлан ойлгож, түүнээс гарах, гарч болох үр дагаврыг хүсэж, тэрхүү хохирол, хор уршигт зориуд хүргэсэн байдаг**. Эдгээр нь оюун санааны болон хүсэл зоригийн элемент хэмээн тодорхойлогдож, санаатай гэмт хэргийн зайлшгүй байх бүрдэл хэсэг болно. (49)
6. **Хэрвээ гэмт этгээд аливаа хохирол, хор уршиг учруулахыг хүсээгүй боловч түүний үйлдлийн улмаас хохирол, хор уршиг учирсан тохиолдолд танин мэдэхүйн элемент хангагдаж байсан ч санаатайгаар гэмт хэрэг үйлдсэн гэж үзэхгүй**. (50)
7. Нотлох баримтуудаас үзэхэд, байгууллагын шинэ жилийн арга хэмжээнд оролцож байсан эмэгтэйг гэртээ харих гэхэд нь хохирогчийн зүгээс түүнийг явуулахгүй байсан тул тэрээр гүйн гарч, тухайн үед хувиараа такси үйлчилгээ эрхлэн, замын хажууд зогсож байсан шүүгдэгчийн тээврийн хэрэгсэлд сууж, хаалгыг түгжсэн байна. Хохирогч шүүгдэгчийн араас ирж хаалгыг онгойлгох шаардлага тавьж, тус тээврийн хэрэгслийн хаалга, цонхыг цохих зэргээр зүй бус авир гаргасан учраас шүүгдэгч нь тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөнийг эхлүүлэн замын хөдөлгөөнд оржээ. Энэ үед хохирогч тээврийн хэрэгслийн хаалганы бариулаас гараараа барьсан чигтээ дагаж гүйж байсныг шүүгдэгч харсан байна. (57)
8. Ийнхүү хохирогч тээврийн хэрэгслийн бариулаас барин гүйж байх явцдаа унаж, зүүн шилбэний шаант тахилзуур ясны ил хугарал бүхий амь насанд аюултай, ерөнхий хөдөлмөрийн чадварыг тогтонги алдагдуулахгүй хүнд хохирол учирсныг шинжээч тогтоосон байна. (59)
9. Шүүгдэгч хохирогчийн халдашгүй байдалд халдах, эрүүл мэндэд нь аливаа хохирол учруулах зорилго агуулаагүй, нотлох баримтаар нотлогдоогүй тул санаатай гэмт хэргийн хүсэх элемент дутагдаж байгаа буюу Эрүүгийн хуулийн тусгай ангийн 11.1 дүгээр зүйлд заасан **гэмт хэргийн субъектив шинж хангагдахгүй юм**. (60)
10. Харин эмэгтэйг явуулахгүй байх гэснээс улбаатай тээврийн хэрэгслийн хаалга, цонхыг нь цохиж байсан хохирогчийн хууль бус үйлдлийн үр дүнд

³ “Хууль хэрэглээ, шүүхийн шийдвэр” хэсгийн өгүүлбэрийн төгсгөлд бичсэн хаалт доторх дугаарлалт нь шүүхийн шийдвэрийн цогцолборын дугаар болно.

аливаа хохирол, хор уршиг учирч болох боломжтой хэмээн тооцоолж, тухайн газраас холдон явахыг зорьж, тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөнийг эхлүүлж, хохирогчийг “*гараа тавьчих байх*” гэж хөнгөмсгөөр найдан, хөдөлгөөнийг үргэлжлүүлснээр түүнийг гэмтээх, хохирол учруулах нөхцөл байдалд хүргэсэн тул шүүгдэгчийг хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол болгоомжгүйгээр учруулсан гэмт хэрэгт гэм буруутай гэж үзэх үндэслэлтэй. (61)

11. Гэтэл анхан шатны шүүх “*хохирогчийн эрүүл мэндэд учирсан хохирол нь шүүгдэгчийн гэм буруутай үйлдэлтэй шалтгаант холбоотой*” гэсэн үндэслэлийг зааж, гагцхүү объектив шинжээр тухайн гэмт хэрэгт гэм буруутайд тооцсон нь Эрүүгийн хуулийг буруу хэрэглэсэн гэж үзнэ. (62)
12. Харин давж заалдах шатны шүүх “*тээврийн хэрэгслийн бариулаас хүн барин чирэгдээд гүйж байхад тухайн хүн унах, гэмтэх боломжтой гэдгийг бүрэн ухамсарлаагүй гэж үзэх боломжгүй*” хэмээн санаатай гэмт хэргийн оюун санааны (мэдэх) шинжийг хүсэл зоригийн (хүсэх) элементтэй хольж, буруу тайлбарлажээ. (64)
13. Иймд анхан болон давж заалдах шатны шүүхийн шийдвэрт шүүгдэгчийг хүний эрүүл мэндэд хүнд хохирол болгоомжгүйгээр учруулсан гэмт хэрэгт гэм буруутайд тооцсон өөрчлөлт оруулахаар шийдвэрлэлээ. (65)
14. Субъект өөрийн үйлдэл, эс үйлдэхүйн хууль бус шинж, мөн чанарыг оюун ухаандаа үнэн зөвөөр төсөөлж, түүнийг удирдан жолоодох чадвартай байснаар оюун санааны элемент хангагддаг тул *хэргийн нөхцөл байдлын улмаас ухамсарлаагүй, ухамсарлан ойлгох боломжгүй байсан, учирч болох хор уршгийг урьдчилан мэдэх боломжгүй, мэдэх ёсгүй байсан бол гэм буруугүйгээр хэрэг үйлдсэнд тооцож эрүүгийн хариуцлага хүлээлгэхгүй байхаар хуульчилсан*. (72)
15. Шүүгдэгч мөрдөн шалгах ажиллагаа эхэлсэн цаг үеэс болсон үйл явдлын талаар үнэн зөвөөр мэдүүлэн, гэм буруугаа хүлээн зөвшөөрч, хохирлыг бүрэн барагдуулсан, анх удаа, болгоомжгүй гэмт хэрэгт холбогдсон мөн хохирогчийн хууль бус, зүй бус үйлдэл гэмт хэрэг үйлдэгдэх үндсэн шалтгаан болсныг харгалзан Эрүүгийн хуулийн ерөнхий ангийн 6.7 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 1.1-т⁴ зааснаар *шүүгдэгчийг эрүүгийн хариуцлагаас чөлөөлөх нь шударга ёсны зарчимд нийцнэ*. (75).

⁴ ЭХ -ийн 6.7 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 1.1 “энэ хуулийн тусгай ангид хорих ял оногдуулахаар заагаагүй, эсхүл хорих ялын дээд хэмжээг гурван жил, түүнээс бага хугацаагаар тогтоосон гэмт хэрэг үйлдсэн хүн тухайн гэмт хэргийн улмаас учруулсан хохирлоо нөхөн төлсөн бол хорих ялыг хөнгөрүүлэх, эсхүл хорихоос өөр төрлийн ялыг сонгон оногдуулах, эсхүл эрүүгийн хариуцлагаас чөлөөлөх; тухайн гэмт хэргийн улмаас учруулсан хохирлоо нөхөн төлөхөө илэрхийлсэн бол хорихоос өөр төрлийн ялыг сонгон оногдуулах, эсхүл хорих ял оногдуулахгүйгээр гурван жил хүртэл хугацаагаар тэнсэж үүрэг хүлээлгэх, эрх хязгаарлах албадлагын арга хэмжээ хэрэглэх”.